

"GÖRMEDİĞİMİZ TÜRKİYE"

**123 YILLIK NATIONAL
GEOGRAPHIC ARŞİVİ**

Ayaküstü buzlu bira..

Ankara'da kaldırım kıyısında bir biracı. Cumhuriyet 10.yılıni bir ay sonra kutlayacak, yüzler gülüyor ve Eylül 1933'te National Geographic arşiv kayıtlarına giren bu fotoğrafın altına düşülen nota göre; Türkiye'de insanlar "aşırıya kaçmadan" içmeyi çok seviyor...

Foto : Kurt ve Margot Lubinski

Üstte yayalar altta yolcular..

Fotoğraf 1937 yılında bir vapurda çekilmiş.. O zamanlar gişeler Galata köprüsünde. Rotalar arasında Moda-Kalamış da var ,Adalar-Pendik de. Tarifede 1. ve 2.mevki fiyatları görülüyor bugünden farklı olarak... Bir de "Giriş" ya da "Çıkış" diye bir şey yok o günlerde... Bunun yerine tabelalarda "Girilir" ve "Çıkılır " yazıyor....

Foto : Bernard F.Rogers,JR..

Karaköy.. Yıl 1928.. Yük taşıyan yelkenliler Haliç'e dizilmiş. Islak yelkenler rüzgarda kuruyor. Süleymaniye arkada solda.. Fatih camii sağda..

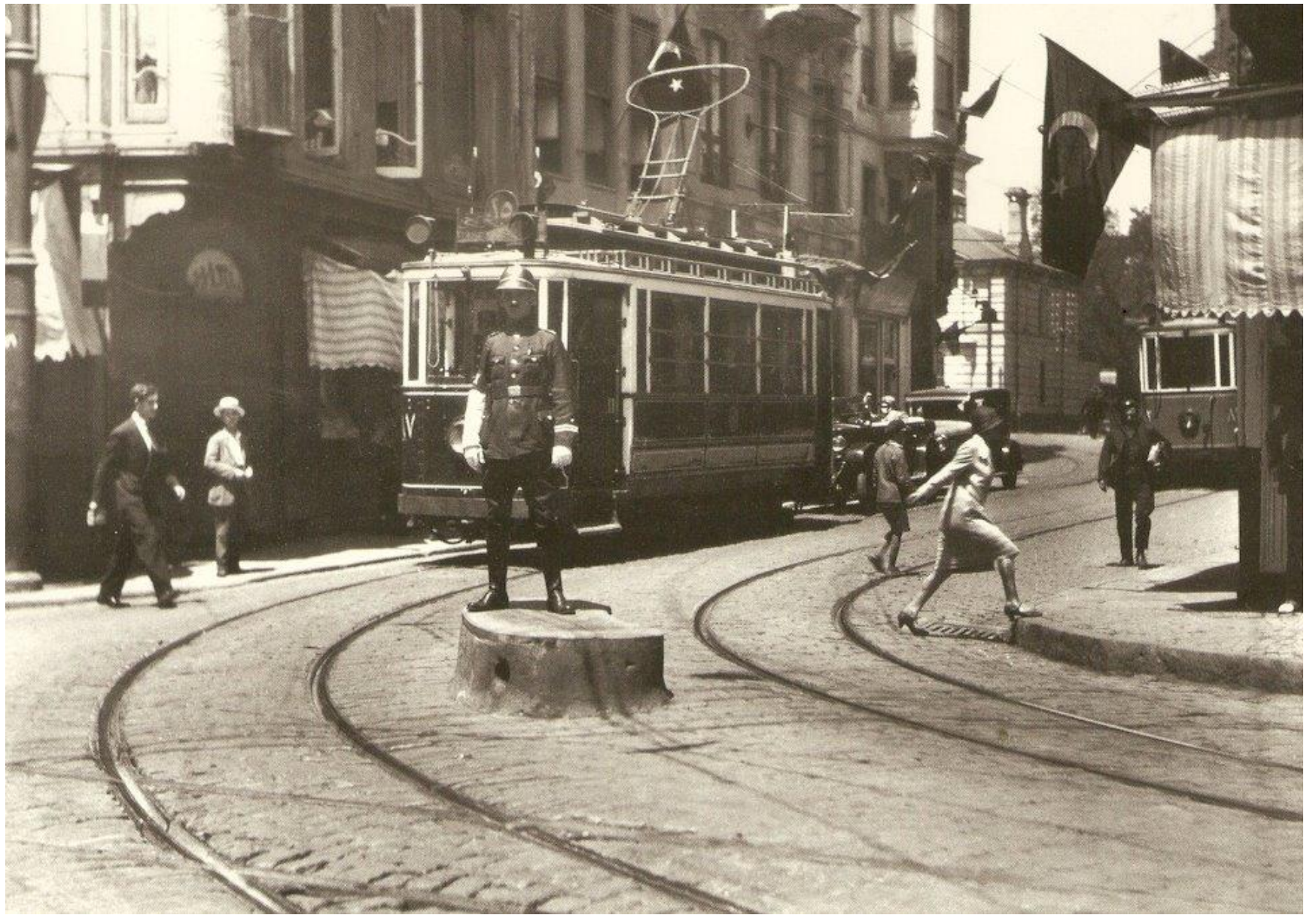

Alihan Özcanlı arşivi..

Yıl 1928.. Limanda çalışan işçiler dayamışlar sırtlarını küfelerine hem kendileri hem de küfeleri molada.. Belki gökyüzüne bakıyorlar belki de ileriye.. Galata Kulesine... Havada deniz kokusu...

İstanbul.. Köprü üstü.. Yıl 1925.. Galata Köprüsünün üstü dizi dizi taş. İleride hepsi hepsi toplu iki araç.. Kadın var, erkek var, fötr var, fes var.. Haa bir de işportacı var.. Başında şapkası,elinde çiçek sepetleri...

Fotoğrafın çekildiği tarih 1920'lerin sonu.. Büyükada o zamanlar hala kozmopolit nüfus yapısını koruyor.. Günlerden Cuma.. Ada halkı güzel bir akşamüstünün keyfini çıkarıyor..

Janti Karpuzcu :)

" İster inanın ister inanmayın bu adamlar poz vermediler " diyor fotoğrafçı. " Ben oradan geçerken aynen bu vaziyette oturuyorlardı ve müşterilerini böyle bekliyorlardı . " Yıl : 1937
Yer : İstanbul..

Neşeli karpuzlar :)

Bütün bilinen bu fotoğrafın 1950 Ağustos'unda Samsun'da çekildiği.. Ama fazla söze ne hacet Neşe içinde havada uçurulan karpuzların kendisi konuşuyor..:)

Alınur Eline Özenli arsa...

Bebek Balıkçıları..

Dizi dizi yalılarıyla 1930 tarihiyle kayıtlara girmiş bu fotoğraf.. Bugünün balıkçı lokantalarının yerinde o zamanlarda yine balıkçılar var, Ama büyük bir farkla, boğazdan ağ dolusu balık çeken balıkçılar... Zaman "Nerede o eski günler zamanı"...

Alenur Ebine Ozcanli arsiiri..

1930'ların Balık pazarı..

Balıkçılar yakaladıkları kılıçbalıklarını gururla yere sermiş, toplanmışlar başına, bir de poz vermişler..

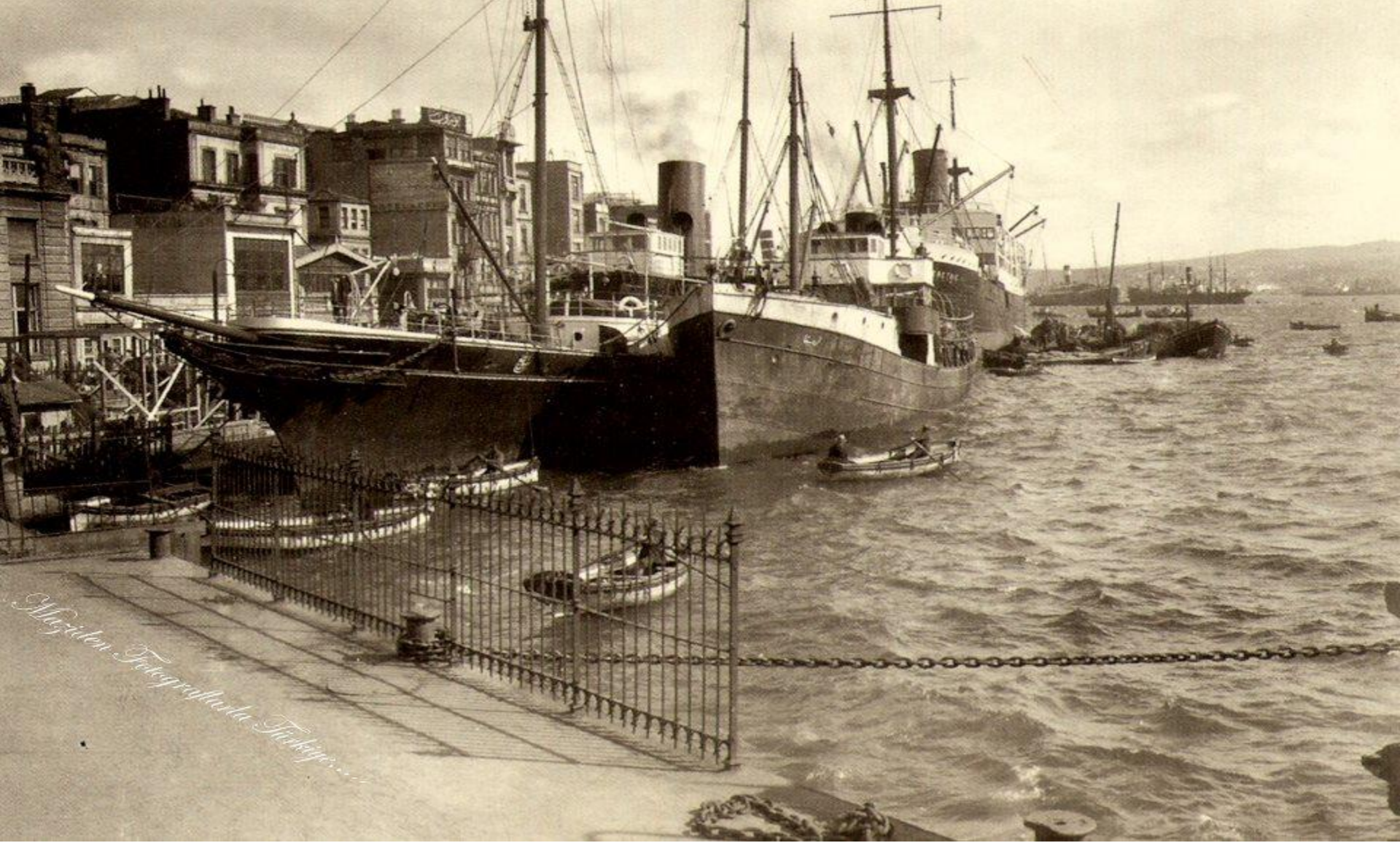
Çiroz Güzeli :)

1950'lerin ortaları. . Kuruyup çiroz olacak uskumrular poyraza serilmiş.. Fotoğrafçı bu manzarayı görünce deklanşöre basmış.. Balıkçının kızı da güzel mi güzel bir tebessümle böyle poz vermiş...

Yıl 1919.. Üsküdar'da bir mezarlık..

Geniş aileler için ayrılmış köşelerden biri.. Üzerileri yazılı ya da bezemeli.. Kullanılan renkler siyah, altın sarısı ve kırmızı diyor fotoğrafçı ve devam ediyor : "Tepesinde fes olanlar mezarın bir erkeğe, çiçekli örgülü olanlarsa bir kadına ait olduğunu işaret ediyor. Taşlar zamana pek direnememiş kimi eğilmiş yana, kimi toprağa serilmiş.. "

Karaköy yerli yerinde...

En solda bir tekne. Önde bir zamanların yolcu vapurları, biraz ötede bir şilep.. Dünden bugüne belki de hiç değişmeden gelen az sayıdaki İstanbul köşelerinden biri Karaköy.. Yıl : 1928...

75 yıl önce bir Bebek kafesi

Bebek'in çekim gücü belli ki bugüne has değil..

Bir zamanların İstanbul'unda da cafe cennetiymiş..

Açık hava masaları,şık giyimli bayanlar, arka masada üç kafadar..

Foto : Bernard F.Rogers .JR..

İstanbul 1925..

Bir İstanbul Kiraathanesi.. Ortada bir masa, hasır tabure ve sandalyeler etrafına dizili.. İki hoca, bir hamal ve taşradan gelenler..

Keyif kekâ..

Kılık kıyafetine kanmayın diyor fotoğrafçı, İstanbul'da küfecilik yapan bu genç adam için. Karısı ve çocuklarını Ağrı dağı yakınlarındaki köyünde bırakıp İstanbul'un tarihi sokaklarında sırtında küfesiyle yük taşıdığını yazıyor 1937 tarihli notta..

Zeytin ekmek yiyerek, kaldırımda yatarak para biriktirdiğini yazıyor ve ekliyor ; "Biriktirdikleriyle döndüğünde köyünün zengin ve saygın adamlarından biri olacak.."..

fFoto:Edward S.Murray...

Gemiye binerken....

1928 Capetown-Stockholm Ekspedisyon'unu katılan araç Asya'dan Avrupa'ya uçuyor. Resmin altına düşülen nota göre ekspedisyonda İzmit ve çevresinin askeri bölge olması nedeni ile Mudanya'dan gemiye bindirilmiş..

Foto : Maynard Owen Williams...

Zir vadisinde çamaşır günü..

Ateşler yakılmış, su dolu kara kazanlar ateşe oturtulmuş.. Osmanlı döneminde yerleşik Ermeni köylerinin yer aldığı Zir Vadisinin kadınları için çamaşır zamanı.. Biri 1929'un kirli çamaşırlarını kaynattığı kazanın başında, biri de elinde bir tokaç kirden iyice arınsın diye taşın üzerinde çamaşır dövüyor...f

Foto : Maynerd Owen Williams....

Alman Çine Özandıran

Ağrı'nın heybeti.. Doğubayazıt'ta sabah..

Mayısın ortası ama Ağrı'nın başı yine karlı.. Kar örtüsü ikibin metrelere kadar iniyor. Büyük Ağrı'nın heybetiyle turistleri cezbedtiğini yazmış fotoğrafçı 1954'te ve demiş ki ; 'Bu dağın heybetini yeterince yansıttığımdan emin değilim..."

Şekerkamışı tarlası..

Yıl 1922..

Çekim yeri Kilikya.. Yeni
coğrafi sınırları Alanya
burnundan başlayıp
Suriye'ye kadar uzanan
Antik bölgedeki kimbilir
hangi tarla.....

Alknur Ebine Özcanlı arşivi..

İlknur Elime Özcanlı arşivi...

Perilerin Düğünü...

Yıl 1929.. Üçhisarlı damat almış eline düğün bayrağını.. Gelin alayı aile kalabalığı ile birlikte ilerliyor.. Arkada gelinin köyü. : Kapadokya

1927 Ankara.. Genç Türkiye'nin başkenti..

Fotoğrafın altında şu not var : "Türkiye'nin ilk ve yegane nüfus sayımına göre kasaba görünümündeki bu başkentte yaşayan kişi sayısının 48.000 olduğu bilgisi yer alıyor.."

1924 Adana..

Bir çarşı sokağı.. Bugünün pazarları gibi sağlı sollu yerleşmiş satıcılar..

Yaşları küçük ifadeleri yaşlı...

Yanyana dizilmişler endişe, şüphe ve merakla asılan yüzler kameraya bakıyor.. Yıl 1924..
İstanbul'un yoksul mahallelerinden kimbilir hangisi..

Ankara 1928..

"Kemal Paşa'nın Türkiye'sinden görüntüler" diyor resim altında.. Ve "Başkent olması, Ankara'yı çok canlı bir şehire dönüştürdü" denilmiş daktiloyle düşölmüş notta..

Bu arada gözden kaçmaması için bir noktaya daha değinilmiş ve üç katlı ahşap yapının " Cihannüma" sı üzerinde yuva yapmış leyleklere işaret edilmiş.. Kalpaklar, Milli Mücadele yıllarının kanıtı....

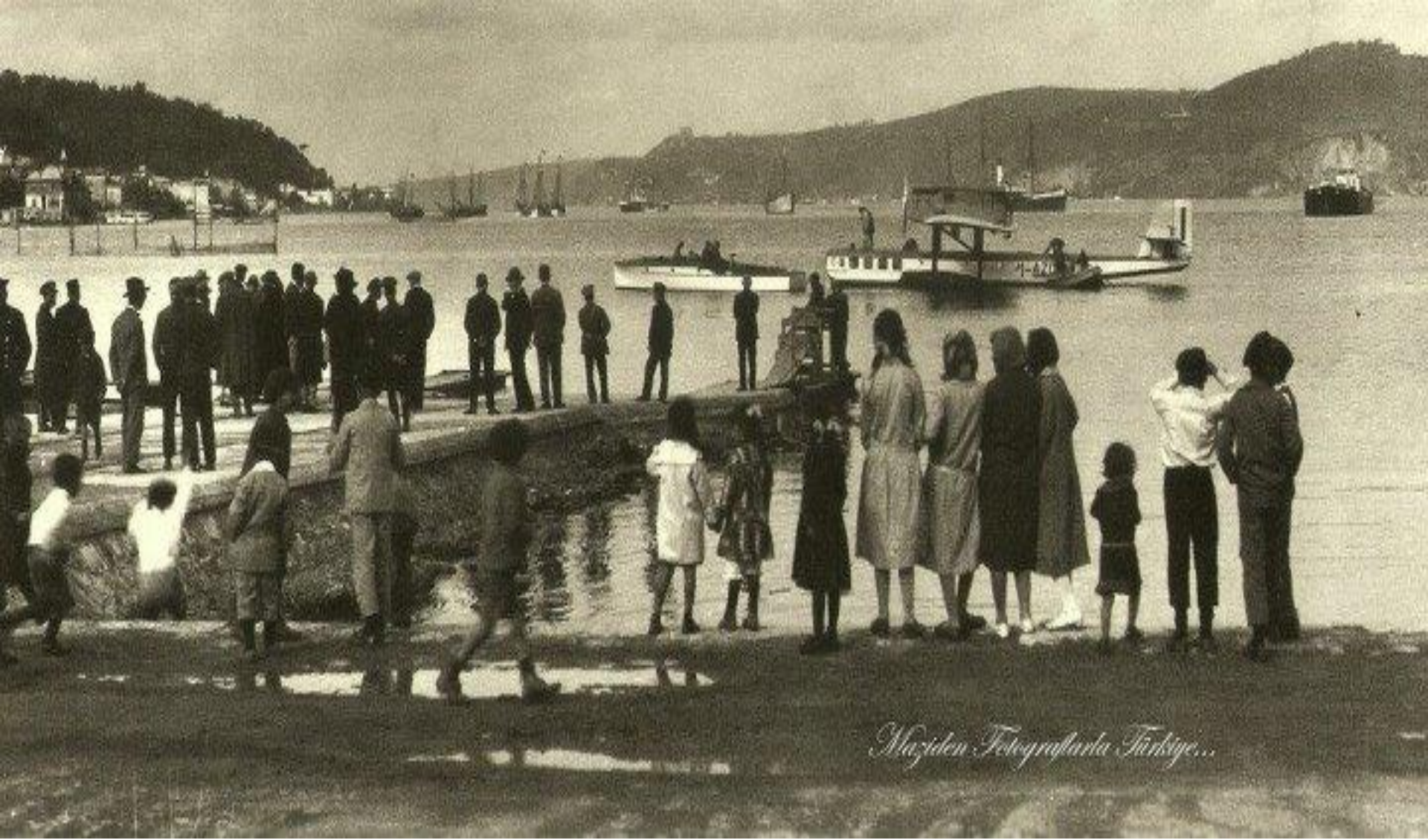
Çekim tarihi bilinmeyen bu fotoğrafta yürüyenler Atatürk'ün davetlileri.." Kemal Paşa'nın yılda bir kez ülkenin önemli isimlerini kabul ettiği bir günde, ülkenin önde gelen din adamı bile Avrupa tarzı Frak giyiyor.. " notu düşülmüş arşiv kayıtlarına.. Ankara'da çekilmiş fotoğrafta askerler duruyor duvarın dibinde ve birde araba.

Diyanet İşlerinin ilk başkanı Rıfat Börekçi'nin yardımcısı olan ve daha sonrada Diyanet İşleri Başkanlığını üstlenen Ahmet Hamdi Akseki önde.. En sağda Protokol Müdürü arkada kordiplomatik...

İstimbot..

Beykoz açıkları.. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Kazım Özalp Paşa imparatorluk dönemi tenezzüh kayıklarının modernleştirilmesiyle inşa edilen bir tekneyle kayık yarışlarını izlemeye geliyor. Yıl : 1929.. Günlerden 2 Ağustos..

Mağiden Fotoğraflarda Türkiye...

Kıyıda bekleyen Büyükdere ahalisi, bayramlık giysilerini giymiş, Brindisi'den kalkan deniz uçağının yanaşmasını bekliyor. Aero Espresso İtalyana şirketi 1923 te kurulmuş, Brindisi-Atina-İstanbul hattını ise 1926 yılında oluşturmuş...

Müziden Fotoğraflarda Türkiye...

Deniz uçağı Brindisi'den (İtalya) sabah saat 07.00 da hareket etmiş. Atina'da bir mola vermiş ve fotoğrafçının düştüğü nota göre, saat 16.45'te İstanbul'a gelmiş. Yolcular bu kalas parçasının üzerinden geçecek, ahşaptan yapılmış basamaklardan inecek ve 1928 Büyükdere'sinin kıyılarını adımlayacak...

Boğazda bir tur...

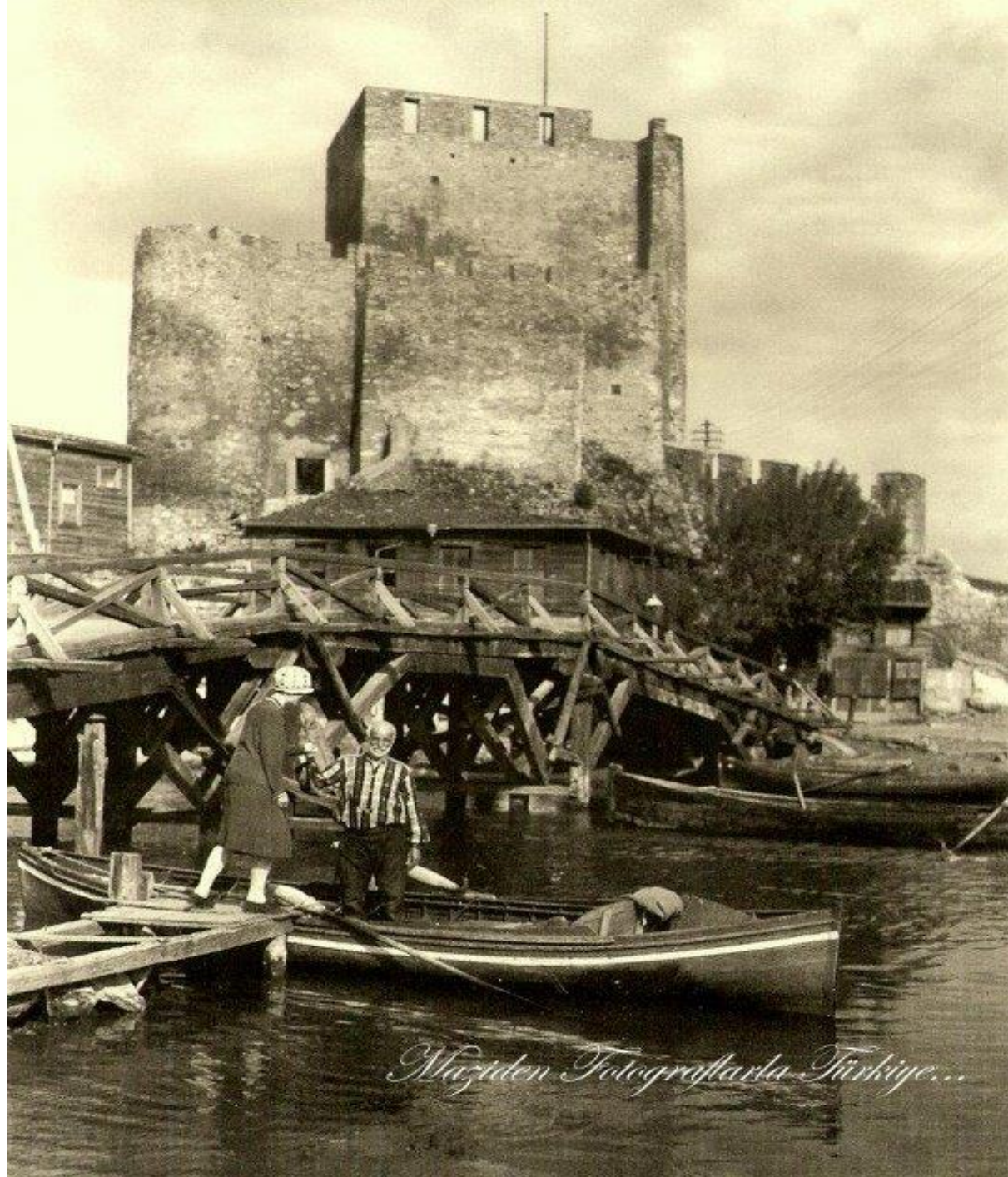
Önde yıkık dökük tahta bir iskele.

Öyle yıkık dökük ki kayığa binmek üzere olan kadının iskelenin ucuna kadar nasıl yürüdüğü bile bir muamma.

Arkada bir ahşap köprü,sağdaki soldaki evlerde ahşap.

En arkada da taş kesmiş Anadoluhisarı...

Yıl : 1928.. Birazdan kürekler çekilecek, ola ki kıyı kıyı gidilmeyecek de, Boğazın suları aşılip karşı yakada bir yalının iskelesinde inilecek...

Maziden Fotoğraflarla Türkiye...

Zonguldak...

Limana taş kömürü taşıyan trenler kentin tam ortasından geçiyor.

Fotoğraf 1951 yılının Zonguldak görüntüsünü yansıtıyor. Bu arada fotoğrafçının kart baskısının arkasına düştüğü bir not daha var :

Fotoğrafının kullanımaması halinde Washington'da verdiği adrese geri gönderilmesini rica ediyor..

Fotoğrafçı 1928'de Haydarpaşa'dan atlamış trene. Sapanca'da inmiş ve başlamış fotoğraf çekmeye. Elmasıyla ünlü diyor. "Sepetlerindeki elmaları yolculara satmaya çalışan kadınları bu fotoğrafta görebilirsiniz" diye de ekliyor.

Ve başlıyor uzun uzun kendi trenlerini anlatmaya : "Bizim trenimiz Kassel'den Henschel&Sohn yapımı bir Alman lokomotif, bir yük vagonu, iki adet üçüncü sınıf vagonu, bir yemek vagonu ve bir de yataklı vagonu oluşuyordu.."

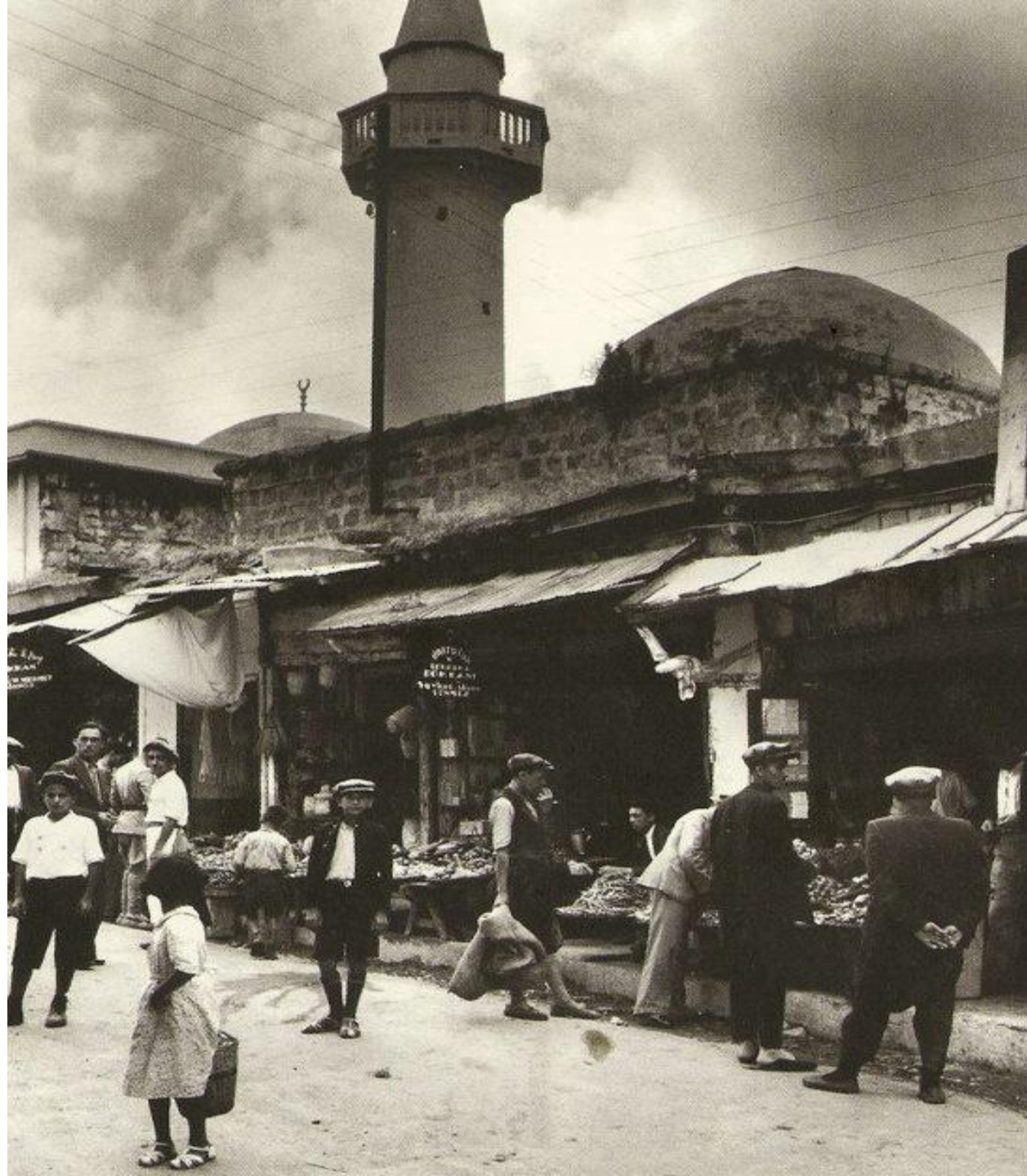

Maziden Fotografılarla Türkiye...

Doğaçlama trafik..

Yeni cami basamaklarından 1928 yılında Eminönü... Bugünle kıyaslanırsa eğer, neredeyse hiç insan yok denebilir ortalıkta. Trafik belli bir doğaçlama ile akıyor, İnsanlar, 20'lerin otomobilleri, at arabaları.. Kimi o tarafa kimi bu tarafa çevirmiş yönünü, rahat rahat ilerliyor...
Foto : Maynard Owen Williams.

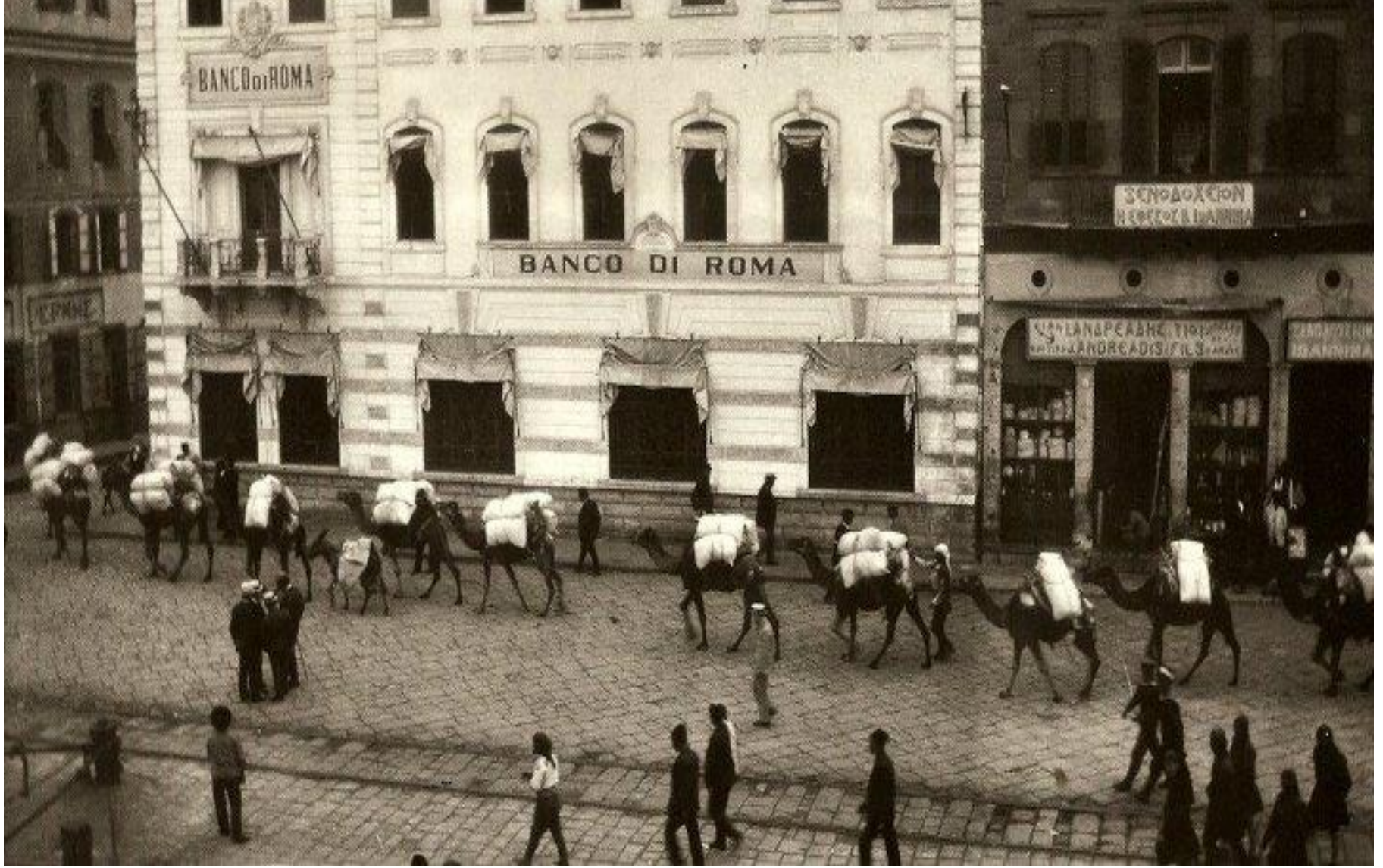
Alışveriş merkezi...
Süpürge,sepet, salatalık..
Çarşı pazar deyince akla ne
gelirse artık.
Antakya'nın dükkanları diye
not düşmüş fotoğrafçı,
1938'de deklanşöre bastığı bu
fotoğraf için....

Gözler gençlerde...

19 Mayıs 1956.. İstanbul'da Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları.. O zamanlardaki adıyla Mithat Paşa Stadı tıklım tıklım. Gözler gösterilere kilitlenmiş, öyle kalabalık ki ayakta kalanlar var...

İzmir'de "Deve Kervanı"..

Anadolu'nun iç bölgelerinden yola çıkan bir kervan. Develer sırtlanmış bütün yükü.. Tozlu yollar kat edilmiş. İzmir'in içinden geçip yüklerini boşaltacakları yere, muhtemelen limana doğru ilerliyorlar.. Yıl : 1924..

Van Gölü kıyıları..

Fiziki olarak göl olabilir, ama karakteri deniz. Yeri geldiğinde dalgalanıyor ve üzerinde çalışan küçük gemiler kıyıya demir atamıyor. Bu durumda da insanlar doluşuyor kamyonlara ve Erciş'e yöneliyor.

1953 yılında çekilen bu fotoğraf için 'Anadolu'nun motorlu araçlarla donatıldığının kanıtı gibi' diyor fotoğrafçı ve ardından ekliyor: "Kamyonun ön camında Allaha emanet "diye yazıyor...

Gülek Boğazı...

Plakasında Bursa 134 yazıyor. 1929 yılında Bursa'dan kalkmış bir otobüs bu. Yolcularıyla birlikte Adana'ya gidiyor.

Fotoğrafçıya göre, Toros dağlarında 10 kilometre boyunca dünyanın en kötü yolu uzanıyor. "Öyle kötü bir yol ki tek bir araç ancak geçiyor." diyor.

Bu arada fotoğrafta görülen kesimin de bu yolun iyi bölümlerinden biri olduğunu ekliyor..

Foto: Maynard Owen Williams

Magiden Fotograflarla Türkiye...

Kışlada temizlik..

Topçu askerler avluda bakım yapıyorlar .Bugünün gezi parkının olduğu yerde bir zamanlar Taksim kışlası yükseliyordu.. Bu nl kışla 1940'larda yıkıldı ve geriye sadece fotoğrafları kaldı...

“İstanbul 1917” tarihi var fotonun altında..

Abdülhamit'ten sonra Hamidiye.

Yıldız Hamidiye camii.. Abdülhamit bir zamanlar Cuma namazını burada kılırdı. Hatta bir defasında bu binada kendisine suikast girişiminde bulunuldu ama kurtuldu. Bir "Cuma selamlığı" törenini gösteren bu fotoğraf 1922'de yani Abdülhamit döneminden sonra çekilmiş.

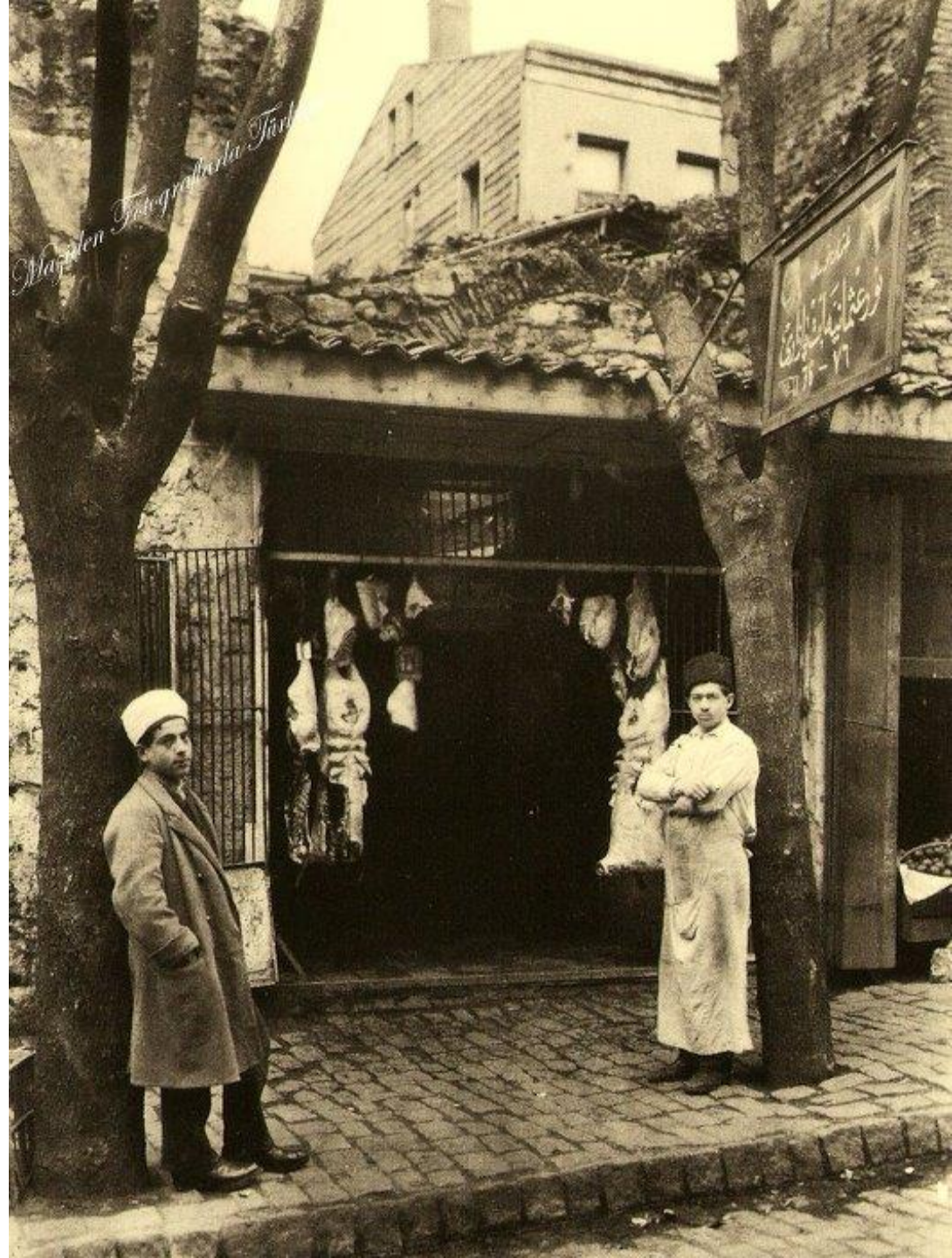
Kasap dükkanı..

“Fazla söze ne hacet” denmiş olsa gerek ki bu fotoğraf için arşiv kayıtlarına düşülen notlar aynen şöyle : Yıl 1923.. İstanbul'da bir kasap dükkanı.. O yılların kasabı çengellere asıyor kıvırcık koyunu. Müşteri geliyor, istediği parçayı kestirip alıyor.

Solda bir medrese öğrencisi girmiş görüntüye..

Kasapsa satıştan memnun,çalımla poz veriyor..:)

Foto : George R.King..(National G.arşivi..)

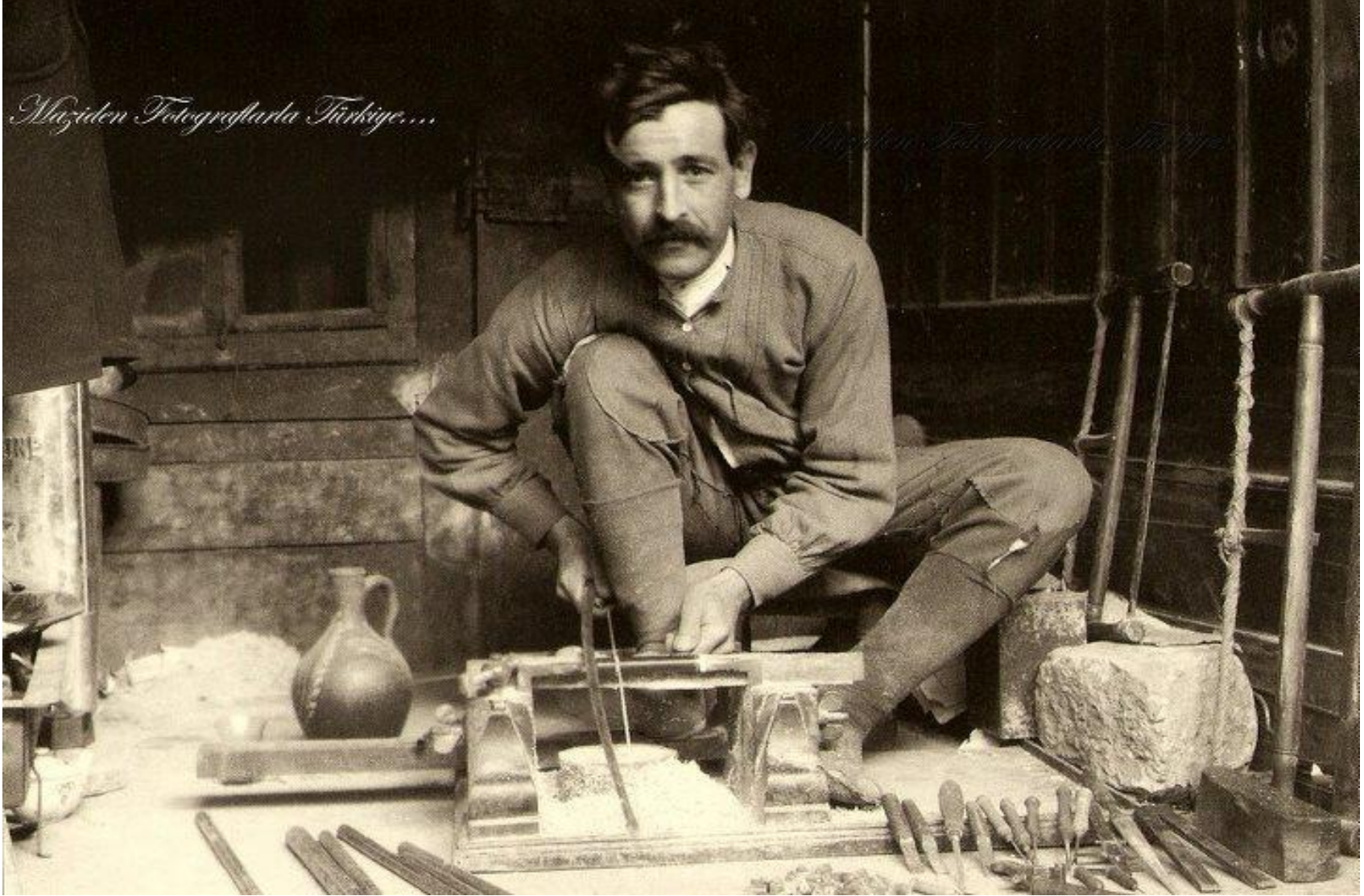

Türkler yürümeyi seviyor..

1937 yılında "Türkiye'de yemenicilik işiyle uğraşan insan çok" yorumunda bulunmuş fotoğrafçı.. Ona göre Türkler iyi yürüyüşçü. Şehir insanı sokaklarda yürümeyi seviyor, köylüler de akrabalarını ziyaret amacıyla yürüyerek kat edecekleri mesela on günlük bir yolu, hiç üşenmeden alıveriyor.. At sahibi olan biri için bile bu böyle..

Foto : Edwards S.Murray..

Maziden Fotograflarla Türkiye...

Tornacı..

Elinde kemanesi var, tornayı çevirmek için sol ayağını kullanıyor, sağında da çeşitli oyma aletleri.. Önündeki taneler, tornasını kullanarak tespah imal ettiğini gösteriyor. Bu genç adamın nerede, ne zaman görüntülediği hakkında bir bilgi yok maalesef.. Bütün bilinen 1928 yılında National arşivine girdiği...

Modern İtfaiye..

"Artık İstanbul itfaiyesi yaya değil" diyor fotoğrafçı 1928'de."Modern İtfaiye arabaları var" ve resim altına düştüğü notda şöyle devam ediyor : "Ama fotoğraftaki bir itfaiye aracı değil, belki caddeleri temizlemek için kullanılan bir su tankı, belki de değil, öğrenemedim.?.." Fotoğrafçının bütün bildiği aracın burada pompayla Haliç'ten su çektiği...

Oysa ki gerçek şöyleydi : O zamanlarda bu araçlar her iki işe de yarar, yangın olunca yangına gider, normal zamanlarda caddeleri temizlerdi...Fotoğrafçı yine de yanılmamış tahminlerinde..)

Foto : Maynard Owen Williams.....

Magiden Fotograflarla Türkiye.....

Afyonkarahisar..

lke savaştan çıkalı çok olmamiş. Getirdiđi yıkım sürse de yaşam devam ediyor.. Yıl : 1924...

Pazarda alışveriş zamanı...

Foto : George R .King

Galata köprüsü..

Gazi Mustafa Kemal'in İstanbul'a gelişi için kurulan zafer takı. Üzerinde "Büyük Gazi Safa geldin" yazısı... Ve takın oluşturduğu çerçevenin ardında Galata Kulesinin tepeden baktığı bir İstanbul manzarası. Giysiler, şapkalar, başörtüleri.. Herşey 1920'lerin sonlarının yansıması..

Foto : Maynard Owen Williams

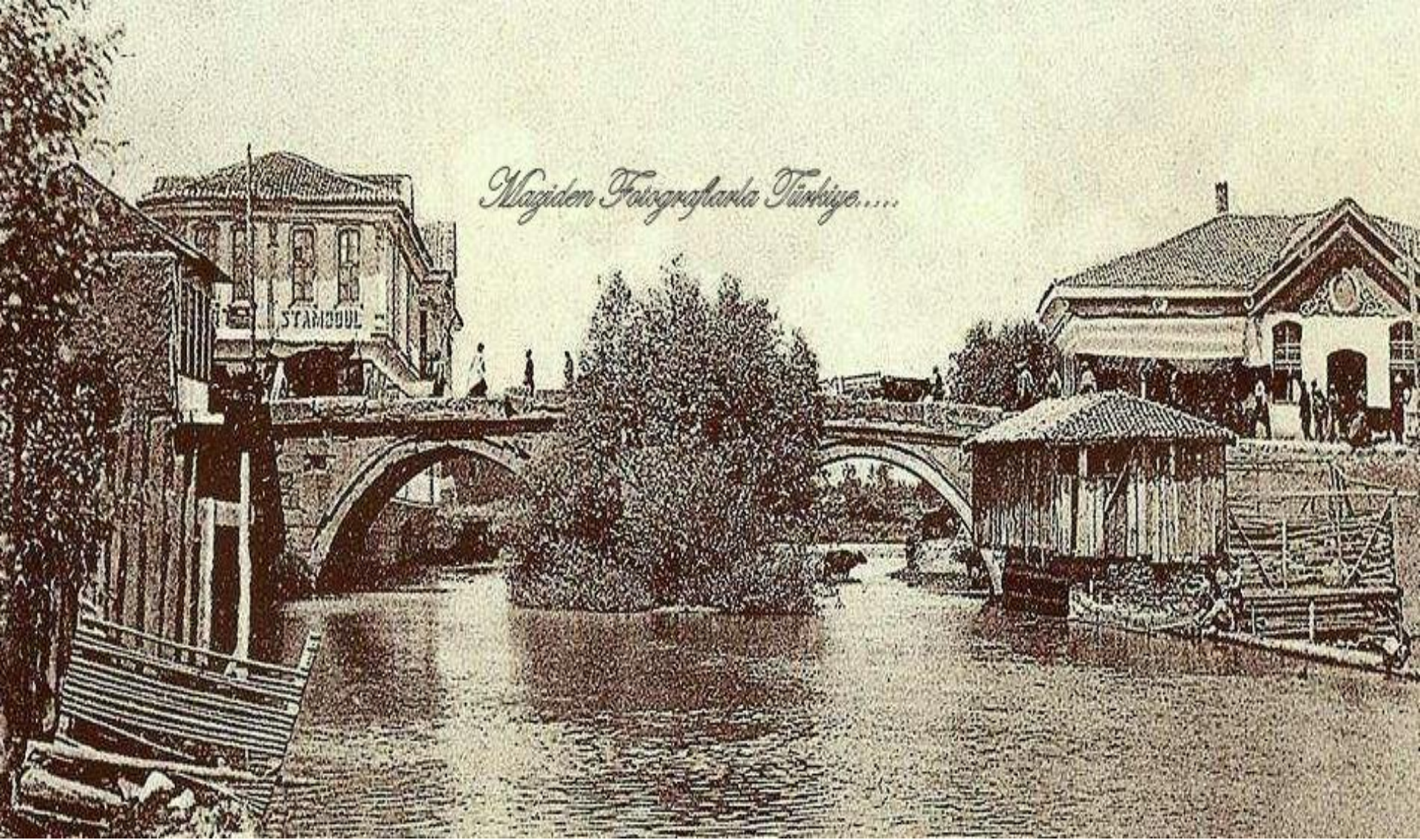
Maziden Fotoğraflarla Türkiye.....

Limonata ayran :))

Galata Köprüsünün hemen bitiminde derme çatma bir büfe.. Köprüyü yürüyerek geçenler soluklanmak istediklerinde orada duruyor.

Takvimler 1920'lerin ikinci yarısını gösteriyor ve sunulan seçenekler de o tarihlere göre hiç fena görünmüyor..

Foto: Maynard Owen Williams

Eskişehir